

STUDIEDAG SCHULDBEMIDDELING2.0

OP WEG NAAR EEN MENSWAARDIGE SCHULDAFBOUW

WELKOM

Tinne Mertens

PROGRAMMA

10:00	Welkom <i>Tinne Mertens, onderzoeker CEBUD</i>
10:10	Voorstelling resultaten van onderzoeksproject Schuldbemiddeling 2.0 <i>Nele Peeters & Bérénice Storms, onderzoekers CEBUD</i>
11:00	Nut en toepasbaarheid referentiebudgetten in de rechtspraak. <i>Bernard Degraeve, ondervoorzitter in de arbeidsrechtbank Gent</i> <i>Yves Werbrouck, rechter in de arbeidsrechtbank Gent en lector Howest</i>
11:45	Koffiepauze
12:00	Wat maakt schuldhulpverlening effectief? <i>Nadja Jungmann, lector Schulden en Incasso Hogeschool Utrecht</i>
13:00	Broodjeslunch
13:45- 14:45	Keuzesessie 1
15:00- 16:00	Keuzesessie 2
16:00	Receptie
17:00	Einde

SCHULDBEMIDDELING 2.0

OP WEG NAAR EEN EFFICIËNTE EN MENSWAARDIGE
SCHULDAFBOUW

Nele Peeters & Bérénice Storms

SCHULDBEMIDDELING 2.0

INHOUD:

- ↪ Uitdagingen in de schuldhulpverlening
- ↪ Situering project
- ↪ Doelstellingen
- ↪ Kennisbasis
- ↪ Gebruiksvriendelijke tools

UITDAGINGEN IN DE SCHULDHULPVERLENING

Schuldoverlast 2017

- 363 573 personen hebben achterstallen bij consumentenkredieten en hypothecaire leningen (4% van de bevolking 18+)
- In totaal 541 114 achterstallige contracten (1,5 p.p.)

Collectieve schuldenregeling 2017

- 14 442 nieuwe aanvragen toelaatbaarheid
- Op 31/12/2017: 93 565 lopende procedures

Collectieve schuldenregeling 2017

- Kredietnemer met 1 betalingsachterstand: *10,9% heeft CSR*
- Kredietnemer met minstens 5 achterstanden: *42,5% heeft CSR*
 - meer dan de helft van kredietnemers met ernstige betalingsachterstand doet geen beroep op CSR
- 29,6 % van personen in CSR heeft **geen** achterstallige kredietovereenkomsten ~ schulden gezondheidszorg, energiefacturen, telefoon, huur of fiscale schulden

UITDAGINGEN IN DE SCHULDHULPVERLENING:

Guido Meysman
Afdelingsvoorzitter
arbeidsrechtbank Gent

*“Het leefgeld mag weliswaar niet minder dan het beslagbaar deel bedragen, maar dan nog blijft er een grote appreciatieruimte rond wat een schuldenaar nodig heeft.”
AdRem, 04/2004, p.20*

Elie Van Acker
Advocaat-schuldbemiddelaar

“De advocaat die verwacht dat wie in CSR zit voortaan alles volgens het boekje doet, zal zeer ontgoocheld geraken. Toch probeer je mensen mee vanuit je maatschappelijk engagement als advocaat te helpen en uiteraard is dat persoonsgebonden. Begrijp me niet verkeerd: ik heb een aantal dossiers waarbij een OCMW of CAW is betrokken en dat is voor mij eigenlijk een ideaal scenario.” AdRem, 04/2004, p. 19

Hilde Linsen, jurist
Voormalig beleidsmedewerker
Netwerk tegen armoede

“Zij die moeite hebben met lezen en schrijven of niet kunnen omgaan met de computer, zouden meer dan vandaag de mogelijkheid tot begeleiding moeten krijgen... meer ondersteuning zou een grote maatschappelijke en financiële win kunnen betekenen.” AdRem, 04/2004, p.24

SITUERING PROJECT

TEchnologieTRAnsfer

- ↪ Onderzoeksfonds Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen
- ↪ Doelgroep: Vlaamse ondernemingen en/of social profit organisaties
- ↪ Doelstellingen Tetra:
 - Snelle en efficiënte innovatie van de doelgroep
 - Projecten sluiten aan bij de onderwijsopdracht
 - De projecten moeten aanleiding geven tot economische voordelen
 - Daarnaast kan men via het project een maatschappelijke uitdaging aanpakken

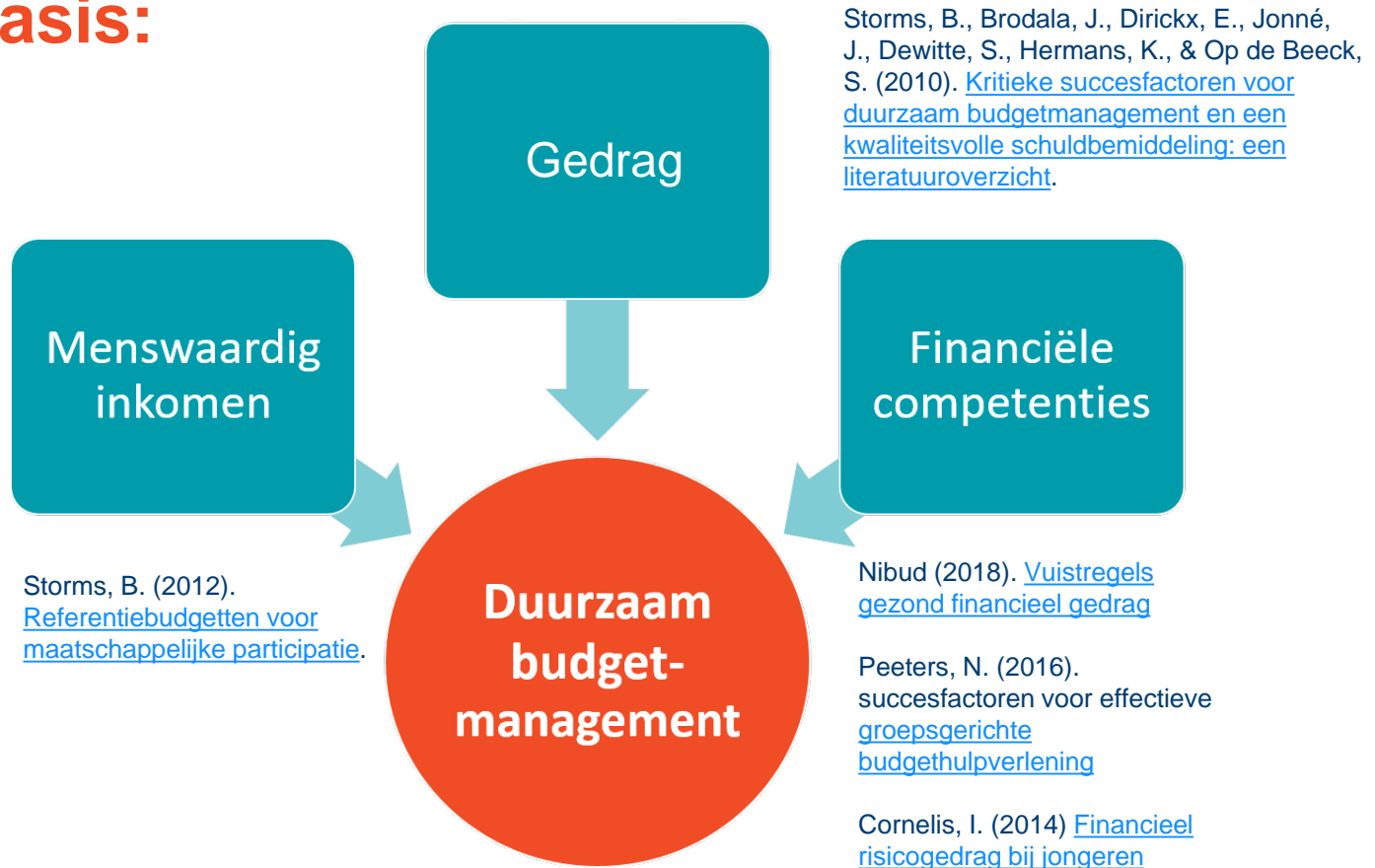
DOELSTELLINGEN

Twee doelstellingen:

- ↪ Op **efficiënte** wijze de hoogte van een **menswaardig leefgeld** te **berekenen** voor iedere schuldsituatie via een haalbare en gedragen rekentool
- ↪ **Effectiviteit van de schuldbemiddeling verhogen** via gebruik van tools en protocollen

KENNISBASIS PROJECT

Kennisbasis:

Referentiebudgetten: wat?

- ↪ Definitie referentiebudgetten
 - Geprijsde korven van goederen en diensten die een bepaalde levensstandaard weerspiegelen voor een bepaalde populatie
- ↪ Belgische referentiebudgetten
 - ↪ **Levensstandaard:** goederen en diensten, minimaal noodzakelijk voor de vervulling van noodzakelijke behoeften met het oog op adequate maatschappelijke participatie
 - ↪ Maatschappelijke participatie: adequaat vervullen van sociale rollen = erbij horen & bijdragen
 - ↪ Noodzakelijke, universele behoeften: gezondheid & autonomie
 - ↪ **Populatie:** Vlaamse/Waalse/Brusselse gezinnen, waarvan gezinsleden in goede gezondheid, adequaat cultureel en sociaal kapitaal, gehuisvest in kwaliteitsvolle woning in regio met toegankelijk openbaar vervoer
 - ↪ **Ondergrens**, waaraan individuele leefsituaties kunnen worden getoetst

KENNISBASIS PROJECT

Menswaardig
inkomen

Duurzaam
budget-
management

Referentiebudgetten: hoe?

- ↪ Korven worden samengesteld door experts en gewone burgers
 - ↪ Vuistregels:
 - ↪ Normatieve budgetten
 - ↪ Maximale transparantie
 - ↪ Flexibel aanpasbaar
 - ↪ Lange termijnbudgetten
 - ↪ Aanvaardbaar voor hen die ervan moeten leven : Focusgroepen met mensen van verschillende socio-economische achtergrond
- ↪ Elke jaar prijsaanpassing, iedere vijf jaar welvaartsaanpassing

Referentiebudgetten: waarvoor?

- ↪ Richtnorm voor toetsen van individuele leefsituaties
 - ↪ Door schuldbemiddelaars, rechters, sociale diensten (OCMW's, hogescholen en universiteiten, mutualiteiten, ...), non-profitorganisaties (sociale kruideniers, voedselbedeling)
 - ↪ Flexibel aanpasbaar voor individuele leefsituaties (bv. huisvestingskosten, medische uitgaven of kinderopvangkosten)
- ↪ Benchmark voor beoordelen van doeltreffendheid minimuminkomensbescherming

KENNISBASIS PROJECT

Menswaardig
inkomen

Duurzaam
budget-
management

Hoogte referentiebudgetten: voorbehouden deel,
vrij te besteden deel, afschrijfkosten

Hoogte referentiebudgetten (huurders op de private
huisvestingsmarkt), maandbedragen juni 2017

■ Huur private HV

■ Telecom

■ Boodschappen

■ Mobiliteit

■ Onderwijs

■ Inrichting en onderhoud woning

■ Energiekosten

■ Verzekeringen e.a.

■ Kleding en kapper

■ Gezondheid

■ Ontspanning en sociaal netwerk

■ Aankoop en vervanging van goederen

KENNISBASIS PROJECT

Menswaardig
inkomen

Duurzaam
budget-
management

Hoogte referentiebudgetten: voorbehouden deel,
vrij te besteden deel, afschrijfkosten

Hoogte referentiebudgetten (huurders op de sociale
huisvestingsmarkt), maandbedragen juni 2017

■ Huur sociale HV

■ Telecom

■ Boodschappen

■ Mobiliteit

■ Onderwijs

■ Inrichting en onderhoud woning

■ Energiekosten

■ Verzekeringen e.a.

■ Kleding en kapper

■ Gezondheid

■ Ontspanning en sociaal netwerk

■ Aankoop en vervanging van goederen

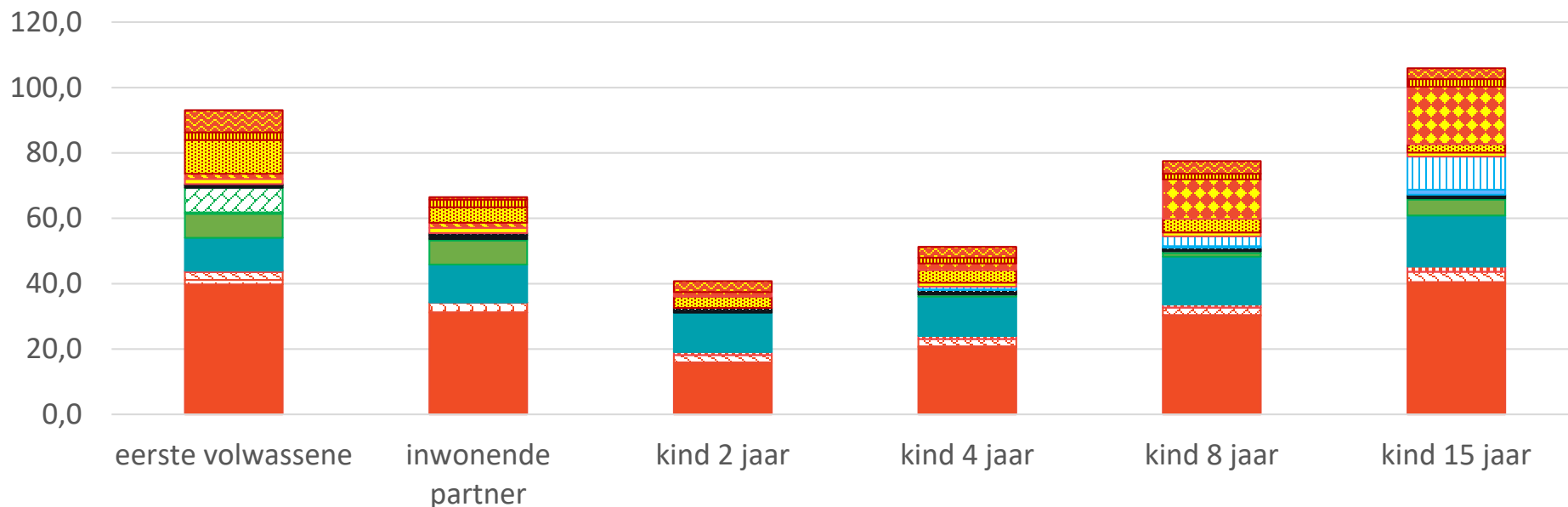
KENNISBASIS PROJECT

Referentiebudgetten: hoogte vrij te besteden deel

Menswaardig
inkomen

Duurzaam
budget-
management

Hoogte referentiebudgetten, vrij te besteden deel, weekbedragen juni 2017

- Voeding
- Persoonlijke verzorging
- Kleding
- Onderhoud fiets
- Medicatie en voorbehoedsmiddelen
- Schoolgerief
- Sport & beweging
- Jaarlijkse vakantie en ontspanning buitenshuis
- Uit eten
- Onderhoud woning, huisraad en kleding
- Schrijf- en papierwaren
- Abonnement openbaar vervoer
- Autodelen
- Remgeld dokter
- Onderwijskosten
- Vrij budget
- Ontspanning kinderen
- Onderhouden sociaal netwerk

Referentiebudgetten en menswaardig leefgeld

“Leefgeld in de CSR”: geld nodig om menswaardig te leven

MINIMUMgrens CSR:

- ↪ Beslagbaarheidsgrens
- ↪ Met instemming van de verzoeker: leefloon

Aan de rechter is de opdracht toegewezen om erop toe te zien dat *“alle posten die onontbeerlijk zijn voor het behoud van de menselijke waardigheid worden ingeschreven in de minnelijke of gerechtelijke aanzuiveringsregeling”* (In art. 1675/17, §3 Ger.W.)

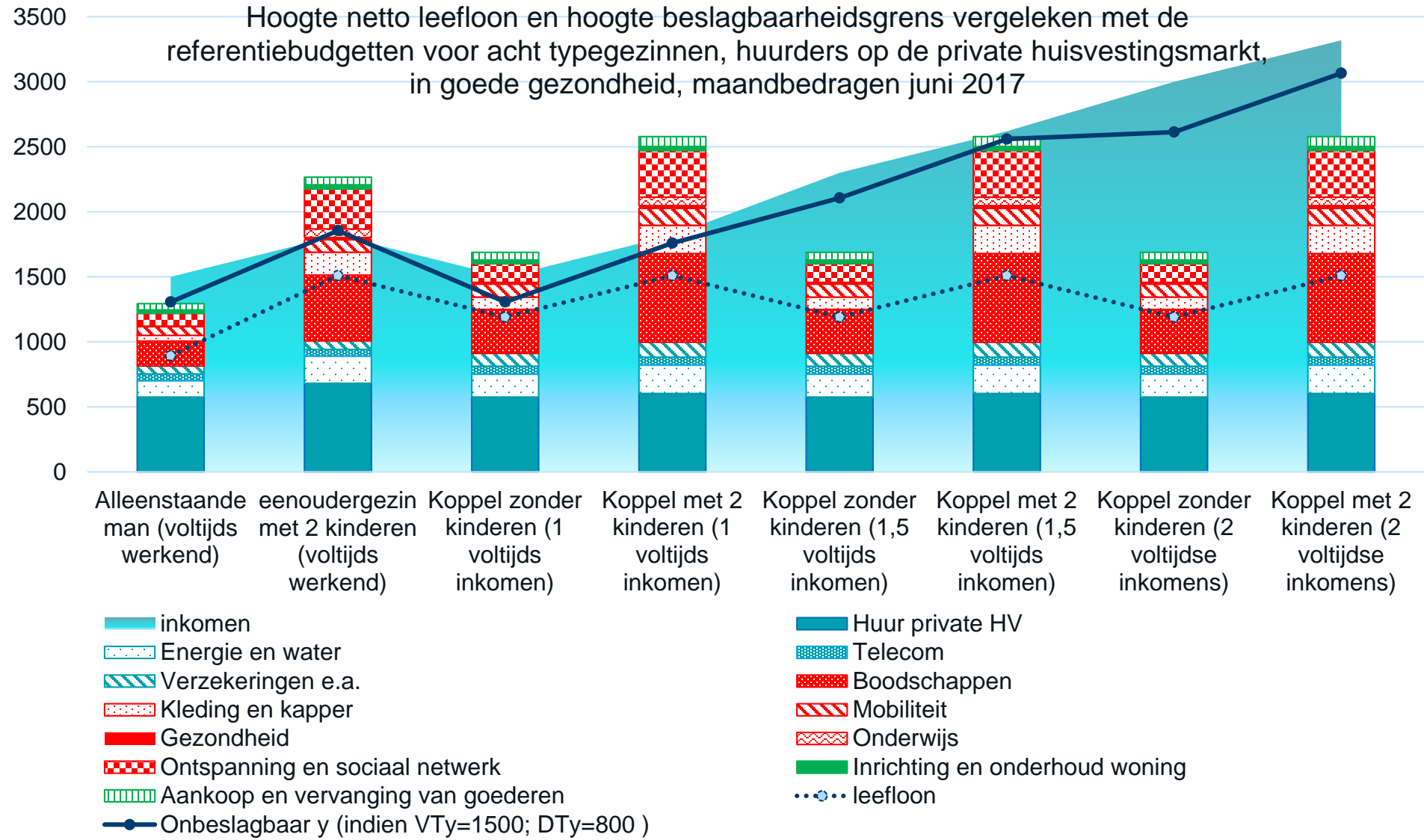
KENNISBASIS PROJECT

Volstaan minimumgrenzen leefgeld voor menswaardig te leven en schulden afbetalen?

Menswaardig inkomen

Duurzaam budgetmanagement

Hoogte netto leefloon en hoogte beslagbaarheidsgrens vergeleken met de referentiebudgetten voor acht typegezinnen, huurders op de private huisvestingsmarkt, in goede gezondheid, maandbedragen juni 2017

KENNISBASIS PROJECT

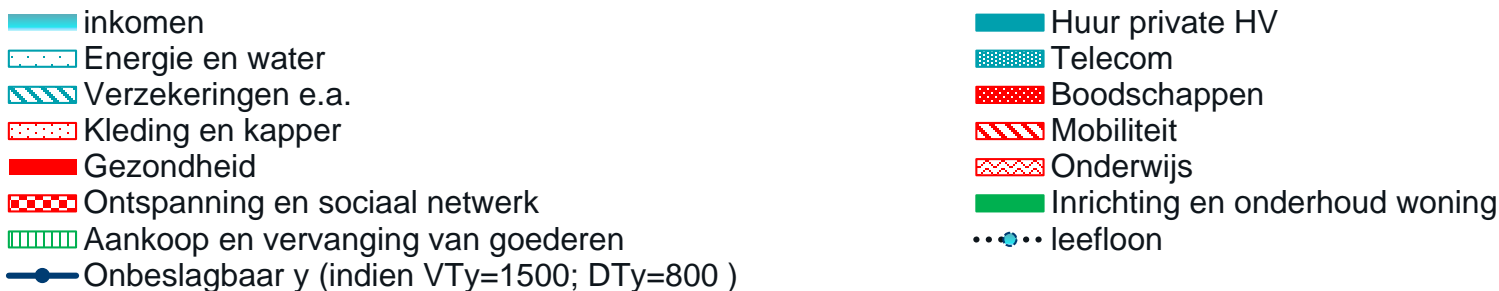
Volstaan minimumgrenzen leefgeld voor menswaardig leven en schulden afbetalen?

Menswaardig
inkomen

Duurzaam
budget-
management

Alleenstaande man (voltijds werkend) eenoudergezin met 2 kinderen (voltijds werkend) Koppel zonder kinderen (1 voltijds inkomen) Koppel met 2 kinderen (1 voltijds inkomen) Koppel zonder kinderen (1,5 voltijds inkomen) Koppel met 2 kinderen (1,5 voltijds inkomen) Koppel zonder kinderen (2 voltijdse inkomens) Koppel met 2 kinderen (2 voltijdse inkomens)

KENNISBASIS

Zelfcontrole en duurzaam budgetmanagement

↳ Duurzaam budgetmanagement

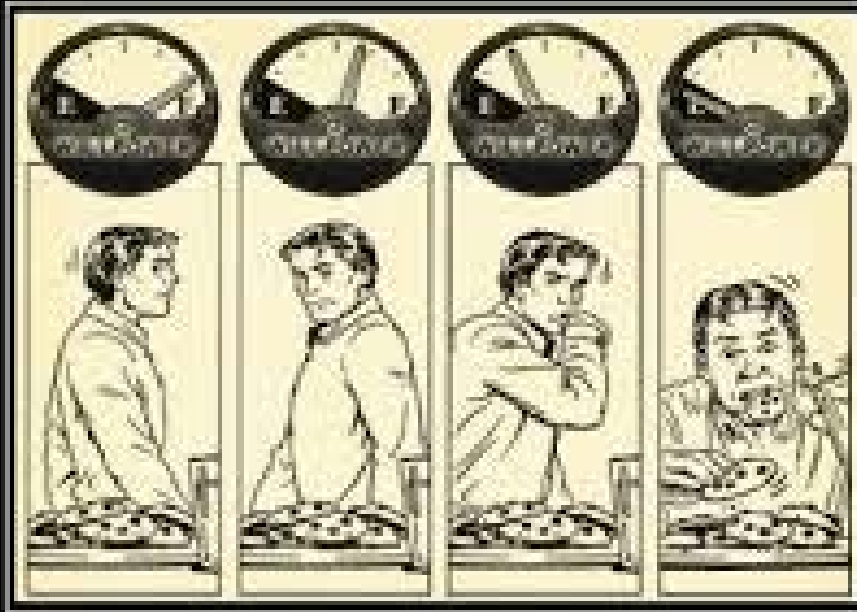
- Doelgericht en stapsgewijs versterken van de mogelijkheden van schuldenaars om schuldenvrij te blijven en volwaardig aan de samenleving deel te nemen

↳ Zelfcontrole: kunnen en willen

ZELFCONTROLE: KUNNEN

Gedrag

Duurzaam
budget-
management

Ego depletion

Zelfcontrole vergroten door:

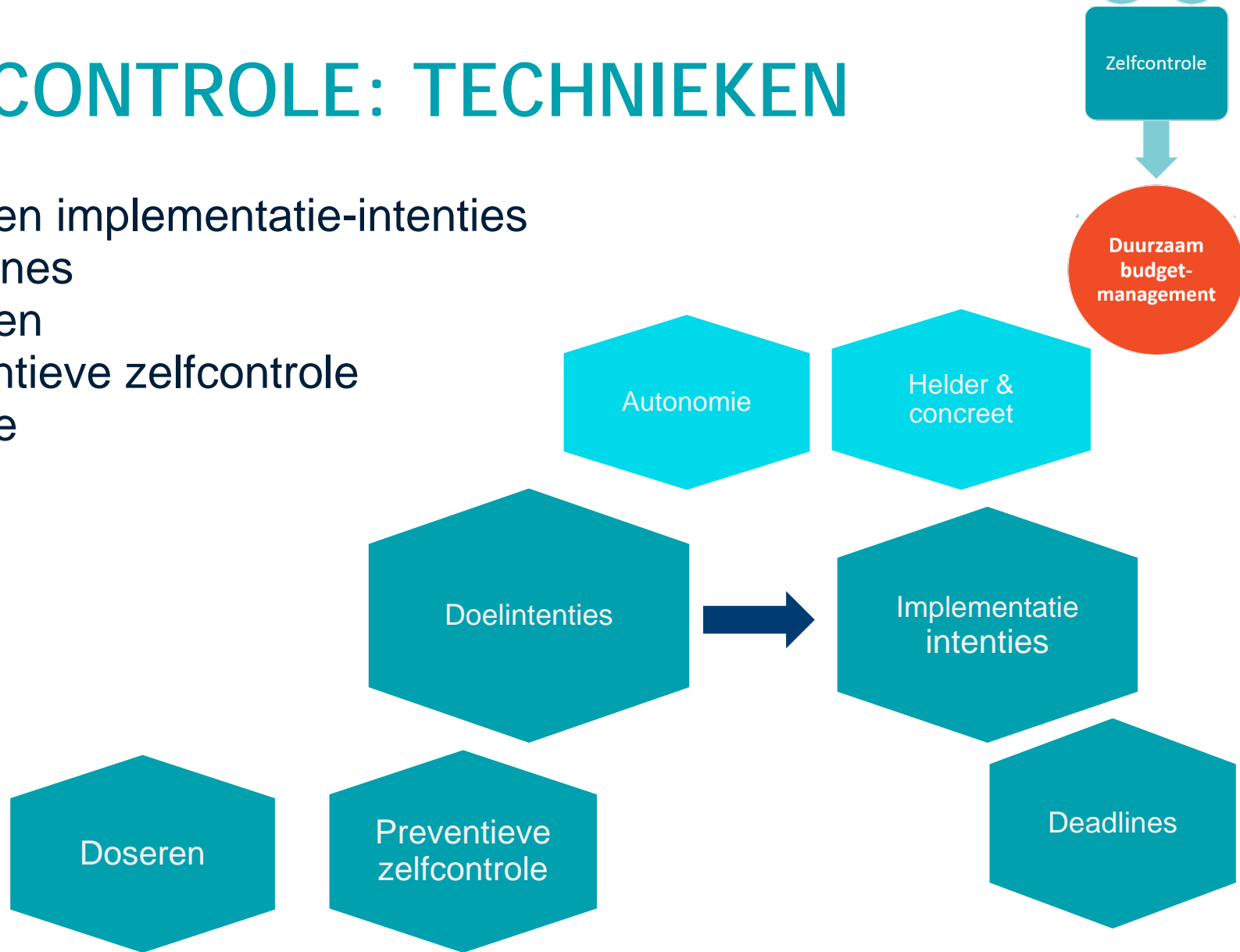
- Voldoende slaap
- Voldoende voeding (energie)
- Training = wilskracht opbouwen
- Te starten met gemakkelijke dingen – opschrijven- timing !

Zelfcontrole
vermindert wanneer
energiebron is
uitgeput

- Na een lange dag
- Bij fysieke vermoeidheid
- Na moeilijke keuze (s)
- Na zelfcontrole

ZELFCONTROLE: TECHNIEKEN

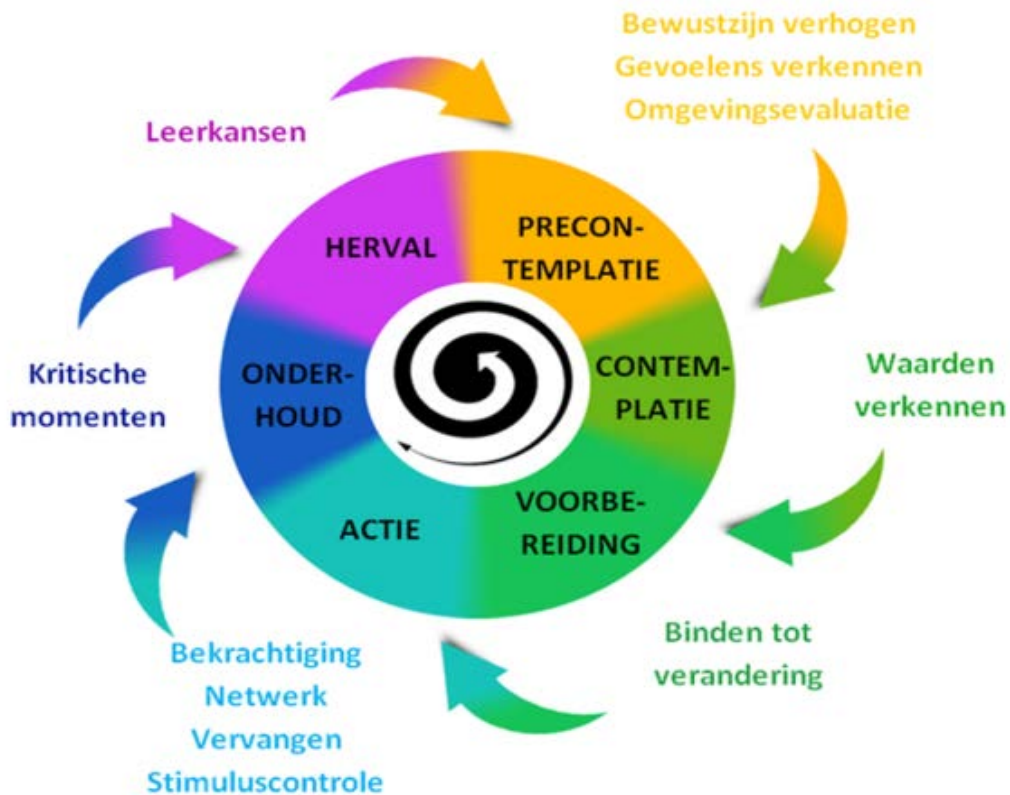
- Doel- en implementatie-intenties
- Deadlines
- Doseren
- Preventieve zelfcontrole
- Andere

ZELFCONTROLE: MOTIVATIE

Gedrag

Duurzaam
budget-
management

Transtheoretisch model voor gedragsverandering

(Prochaska, DiClemente & Norcross, 1992)

- ↪ Gedragsverandering is een cyclisch proces
- ↪ Fasen van gereedheid tot gedragsverandering
- ↪ Overgangprocessen

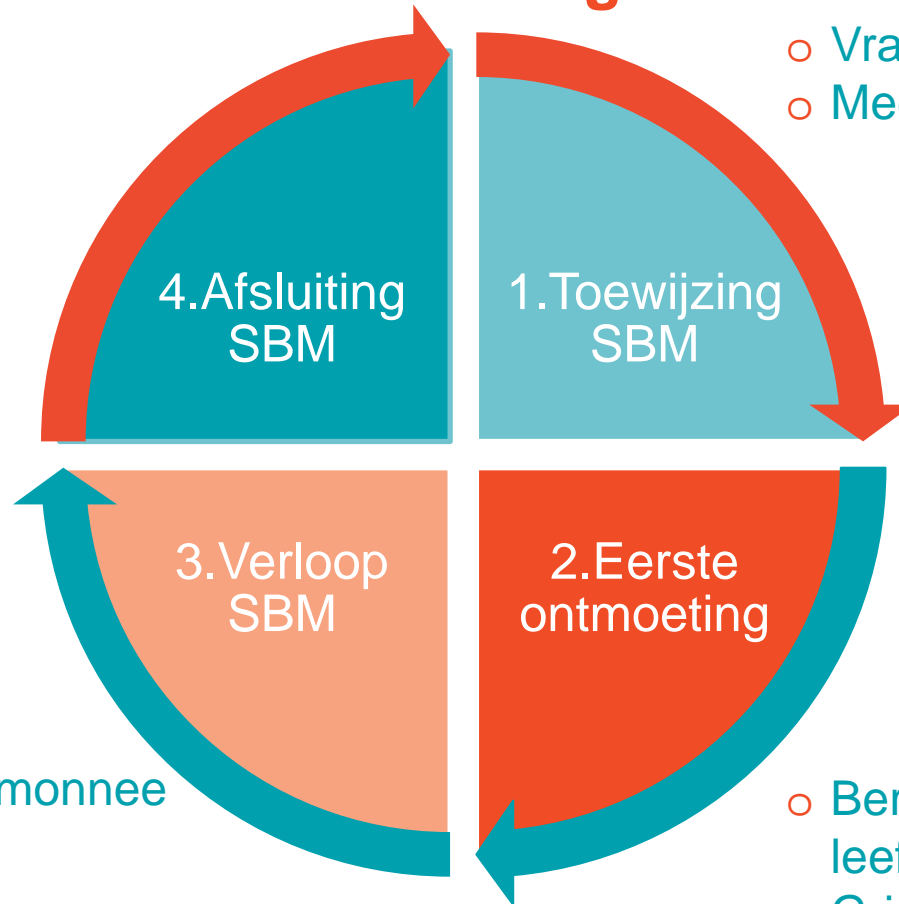
Competenties voor gezond financieel gedrag

- ↪ Overzicht houden
- ↪ Uitgaven in balans houden
- ↪ Financieel plannen
- ↪ Financiële vaardigheden
- ↪ Financiële kennis

TOOLS VOOR SCHULDBEMIDDELING

www.effectieveschuldbemiddeling.be

- Afbouw

- Vragenlijst en signaallijst
- Mee te brengen documenten

- Alles oké in portemonnee
- Rechten uitputten
- Controle houden
- Administratie ordenen
- Budgetagenda
- Jaarkalender

- Berekening menswaardig leefgeld met MELISA
- Grip op leefgeld

Dank voor uw aandacht!

Berenice.storms@thomasmore.be